

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра економіки та соціальних дисциплін

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни «РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»
спеціальність 051 «Економіка»
форма навчання: денна**

Кредити та кількість годин:	3 кредити ECTS; години: 16 лекційних, 18 семінарських, 10 практичних, 46 самостійна робота.
--------------------------------	---

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Регіональна економіка» є вибірковою (нормативною) дисципліною і забезпечує оволодіння теоретичними і методологічними основами формування і функціонування економіки регіонів, уміннями проводити розрахунки стосовно аналізу сучасного стану використання природно-ресурсного, трудового потенціалу регіонів, визначення депресивних і слаборозвинутих регіонів країни, розвитку основних галузей, а також міжнародних економічних зв'язків і екологічних проблем регіонів, визначати основні напрями подальшого розвитку регіонів.

Програма навчальної дисципліни складена кафедрою «Економіки та соціальних дисциплін» Академії Державної пенітенціарної служби відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти з галузі знань 051 «Економіка», що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти зі спеціальності «Економіка» за кошти фізичних, юридичних осіб для денної форми навчання.

Освітній процес з дисципліни здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- контрольні заходи. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції; семінарські та практичні заняття, а також консультації, що проводяться в офлайн- та онлайн-режимі.

Самостійна робота курсантів полягає у засвоєнні вивченого навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Консультації призначені для роз'яснення студентам теоретичних або практичних питань.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на семінарських або практичних заняттях у формі усних відповідей, самостійних робіт та підсумкових тематичних контрольних робіт, а також комп'ютерного тестування.

Організація навчання

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер та назва теми	Усього	у тому числі			
		лекції	семінар. заняття	практик. заняття	самост. робота
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни.	4	1	1	-	2
Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економічних регіонів. Сталий	4	1	1	-	2

розвиток продуктивних сил України					
Номер та назва теми	Усього	у тому числі			
		лекції	семінар. заняття	практик. заняття	самост. робота
Тема 4. Регіони у системі територіального поділу праці	7	2	2	1	2
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	5	1	1	1	2
Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	7	1	1	1	4
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	10	2	2	2	4
Тема 8. Природний та ресурсно-трудова потенціал економіки України	8	-	2	-	6
Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	10	2	2	2	4
Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем	9	1	1	1	6
Тема 11. Економіка регіонів України, стан та перспективи її розвитку	9	1	1	1	6
Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури	10	2	2	-	6
Усього годин	90	16	18	10	46

АНОТАЦІЯ РОЗДІЛІВ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1-2. Предмет, метод і завдання дисципліни «Регіональна економіка». Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економічних регіонів. Сталий розвиток продуктивних сил України

Мета: розгляд предмета і завдання курсу регіональна економіка; визначення основних поняття курсу регіональна економіка; загальна характеристика конкретних методів дослідження економіки підприємств; огляд теорій та моделей регіональної економіки та розміщення продуктивних сил; розгляд закономірностей, принципів і факторів розміщення продуктивних сил та формування економічних регіонів; сталий розвиток продуктивних сил України.

Основні поняття теми: регіональна економіка, продуктивні сили, розміщення продуктивних сил, засоби виробництва, економічна діяльність, територія, регіон, географічний детермінізм, штандортні теорії, теорії спеціалізації, теорія центральних місць, теорія дифузій інновацій, теорія формування територіально-виробничих комплексів, теорія полюсів зростання, теорія кластерів; наукові категорії, закони та закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил, загальносистемні та специфічні закономірності, раціональність, цілісність, комплексність, цілеспрямованість, інтеграційність, пропорційність, економічні інтереси регіонів, матеріаломісткі, паливомісткі, енергомісткі, працемісткі виробництва.

План

- 1.1. Сучасний етап становлення та розвитку регіональної економіки. Сутність регіональної економіки. Завдання та дослідження регіональної економіки.
- 1.2. Закономірності розміщення продуктивних сил.
- 1.3. Принципи розміщення продуктивних сил регіону.
- 1.4. Основні фактори і критерії, що впливають на розміщення продуктивних сил.
- 1.5. Сталий розвиток суспільства, його екологічна, економічна та соціальна складові. Стратегія сталого розвитку України.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 202 с.
3. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384с.
4. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
5. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
6. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
7. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 268 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: [http // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808) (дата звернення 15.01.2019) .
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Каб. Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (дата звернення 15.01.2019)

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства

Мета: вивчити сутність і співвідношення понять «район», «регіон», «економічний район», «економічний регіон», «економічний простір»; засвоїти суть і форми територіального поділу праці; вивчити форми територіальної організації господарства; засвоїти сутність, принципи і види економічного районування;

Основні поняття теми: територіально-виробниче комплексоутворення, територіально-виробничі комплекси (ТВК), район, регіональна економіка (регіоналістика), регіональна політика, районування території, спеціалізація, економічне районування.

План

- 3.1. Сутність економічного району та об'єктивний характер його формування.
- 3.2. Основні районоутворюючі фактори.
- 3.3. Принципи і критерії виділення великих економічних районів.
- 3.4. Ієрархія економічних районів, їх основні типи.
- 3.5. Практичне значення економічного районування.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 202 с.
3. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384с.
4. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
5. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
6. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
7. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 268 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808> (дата звернення 15.01.2019)
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Каб. Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (дата звернення 15.01.2019)

Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці

Мета: вивчити сутність і співвідношення понять «район», «регіон», «економічний район», «економічний регіон», «економічний простір»; засвоїти суть і форми територіального поділу праці; вивчити форми

територіальної організації господарства; засвоїти сутність, принципи і види економічного районування.

Основні поняття теми: район, регіон, економічний район, економічний регіон, економічний простір.

План

- 4.1. Поняття регіону як економічної категорії.
- 4.2. Регіональний поділ праці.
- 4.3. Сутність економічного аналізу регіону.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 202 с.
3. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384с.
4. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
5. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
6. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
7. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 268 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: [http // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808) (дата звернення 15.01.2019).
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Каб. Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (дата звернення 15.01.2019)

Тема 5-6. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Механізм реалізації економічної політики.

Мета: засвоєння, закріплення і систематизація знань про регіональну економічну політику України в цілому і особливості економічного розвитку регіонів; засвоєння, закріплення і систематизація знань про регіональну економічну політику України в цілому і особливості економічного розвитку регіонів.

Основні поняття теми: державна політика регіонального розвитку, регіональна економіка, регіон, економічний район, територіальне планування, прогноз, регіональний прогноз, економічна безпека регіону.

План

- 5.1. Місце і значення регіональної економічної політики.
- 5.2. Основні принципи державної регіональної політики.

- 6.1. Сутність механізму реалізації регіональної економічної політики держави.
- 6.2. Економічна складова державної регіональної політики.
- 6.3. Основні проблеми бюджетного регулювання розвитку регіонів.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 202 с.
3. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384с.
4. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
5. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
6. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
7. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 268 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: [http // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808) (дата звернення 15.01.2019)
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Каб. Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (дата звернення 15.01.2019)
3. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 рр постанова Каб. Міністрів України № 554 від 23 серпня 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-п> (дата звернення 15.01.2019)
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Міністерство екології та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua/>

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах

Мета: розгляд сутності та структури господарського комплексу; розгляд основних галузей господарства країни та промислових комплексів (промисловості) регіонів країни; розгляд динаміки структури та проблем розвитку господарства країни та її регіонів.

Основні поняття теми: географічне положення, економічна безпека, сировина, тип виробничої структури, структура суспільного виробництва, показник валового внутрішнього продукту (ВВП).

План

- 7.1. Сутність та структура народного господарства України.
- 7.2. Структура господарського комплексу України.

7.3. Промисловість України і форми її територіальної організації.

7.4. Основні проблеми розвитку та розміщення народного господарства України.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Гринів Л. С., Кічурак М. В. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2008. 464 с.
3. Гронтковська Г. Е. Міжнародна економіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 384 с.
4. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 202 с.
5. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384с.
6. Єпіфанов А. О., Мінченко М. В., Дадашев Б. А. Управління регіоном: навч. посіб. Суми: ДВНЗ «УАБС», 2008. 361 с.
7. Зінь Е. А. Регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2007. 528 с.
8. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
9. Круш П. Ф. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 320 с.
10. Кузьмін О. Є., Когут У. І., Процик І. С., Вербицька Г. Л. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011. 308 с.
11. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
12. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
13. Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. Національна економіка: навч. посіб. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011. 182 с.
14. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 268 с.
2. Економіка підприємства : навч. посіб. / уклад.: Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. – Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.
3. Зінчук Т. О., Ковальчук О. Д., Куцмус Н. М. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 512 с.
4. Огляд економіки України в 2018 році: звіт Американської торгівельної палати. URL: http://www.chamber.ua/Content/Documents/1217100985ACC_CountryProfile2018_UKR.pdf
5. Проданова Л. В. Національний економічний розвиток: Концепція, механізм, ресурсне забезпечення: монографія. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 330 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: [http // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808) (дата звернення 15.01.2019)

2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Каб. Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (дата звернення 15.01.2019)
3. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 рр постанова Каб. Міністрів України № 554 від 23 серпня 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-п> (дата звернення 15.01.2019)
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/>
7. Урядовий кур'єр. URL: <http://ukurier.gov.ua/uk/>

Тема 8. Природний та трудовий потенціал України

Мета: *поглибити, узагальнити та систематизувати знання студентів про:* склад та взаємодію продуктивних сил; теоретичні основи розміщення продуктивних сил і регіональної економіки; сучасну концепцію розміщення продуктивних сил України; регіон (район) як частину економічного простору; різновиди територіальної організації продуктивних сил; *провести аналіз стану та структури трудових ресурсів регіонів України.*

Основні поняття теми: мінеральні ресурси, корисні копалини, сировина, природно-ресурсний комплекс, природно-ресурсний потенціал, урбанізація, трудові ресурси, економічно активне населення, економічно неактивне населення.

План

- 8.1. Сутність природно-ресурсного потенціалу та його структура
- 8.2. Кількісна і якісна оцінка природних ресурсів та природних умов
- 8.3. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів
- 8.4. Ресурсозбереження — головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу
- 8.5. Аналіз та структура трудових ресурсів.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 202 с.
3. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384с.
4. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
5. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
6. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
7. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Аніщенко В. О. Основи екології: навч. посб. Київ: Кондор, 2009. 148 с.

2. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 268 с.
3. Огляд економіки України в 2018 році: звіт Американської торгівельної палати. URL: http://www.chamber.ua/Content/Documents/1217100985ACC_CountryProfile2018_UKR.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: [http // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808) (дата звернення 15.01.2019)
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Каб. Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (дата звернення 15.01.2019)
3. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 рр постанова Каб. Міністрів України № 554 від 23 серпня 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-п> (дата звернення 15.01.2019)
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 26.06. 1991 р. № 1268-XII (1268-12) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення 15.01.2019)
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Міністерство фінансів. URL: <https://www.minfin.gov.ua/України>.
7. Міністерство екології та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua/>
8. Головне державне об'єднання правової інформації Міністерства юстиції України URL: <http://www.gdo.kiev.ua/>
9. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/>
11. Урядовий кур'єр. URL: <http://ukurier.gov.ua/uk/>

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення

Мета: поглибити, узагальнити та систематизувати знання студентів про особливості формування й аналізу міжгалузевих господарських комплексів; провести аналіз формування міжгалузевих господарських комплексів та регіональних особливостей їх розвитку і розміщення

Основні поняття теми: міжгалузевий комплекс (МГК), промисловий пункт, промисловий центр, промисловий вузол, промислова агломерація, промисловий район, паливно-енергетичний комплекс (ПЕК), паливна промисловість, нафтова і нафтопереробна промисловість, газова промисловість, сільське господарство, поріг послуги, радіус реалізації послуги (радіус обслуговування), пункт обслуговування, центр обслуговування, зона обслуговування, ранг послуг, ієрархія центрів обслуговування.

План

- 9.1. Сутність та структура міжгалузевих комплексів, особливості їх формування.
- 9.2. Сутність, роль і місце в господарстві України: паливно-енергетичного, гірничо-металургійного, машинобудівного, хімічного, лісо виробничого, будівельного, продовольчого комплексів, галузей виробництва

непродовольчих товарів, транспортного комплексу, комплексу соціальної інфраструктури.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 202 с.
3. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384с.
4. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
5. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
6. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
7. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 268 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
2. Міністерство фінансів. URL: <https://www.minfin.gov.ua/України>.
3. Міністерство екології та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua/>
4. Головне державне об'єднання правової інформації Міністерства юстиції України URL: <http://www.gdo.kiev.ua/>
5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/>
7. Урядовий кур'єр. URL: <http://ukurier.gov.ua/uk/>

Тема 10-11. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.

Економіка регіонів України, стан та перспективи її розвитку.

Мета: засвоєння, закріплення і систематизація знань про економіку України, її місце у світовому промисловому і сільськогосподарському виробництві, сучасну галузеву структуру народного господарства та тенденції її розвитку; поглибити, узагальнити та систематизувати знання студентів про: сучасний стан та рівень розвитку продуктивних сил України; територіальну організацію продуктивних сил України; економіку району як ланку єдиного народногосподарського комплексу України; місце й спеціалізацію економічних районів системі територіального поділу праці; комплексний соціально-економічний розвиток територій в умовах ринкових відносин; диференціацію територій за рівнем та комплексністю розвитку продуктивних сил; соціально-економічні й екологічні проблеми районів та шляхи їх вирішення.

Основні поняття теми: національний господарський комплекс, національна економіка, галузь економіки, економічний район, регіон.

План

- 10.1. Економіка України як єдиний народногосподарський комплекс.
- 10.2. Структура економіки: сутність та поняття.
- 10.3. Регіональні особливості галузевої структури економіки.
- 10.4. Реструктуризація регіональної економіки в умовах ринку.
- 11.1. Економічна характеристика регіонів України.
- 11.2. Предметна економіка регіонів України.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Гринів Л. С., Кічурак М. В. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2008. 464 с.
3. Гронтковська Г. Е. Міжнародна економіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 384 с.
4. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 202 с.
5. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384с.
6. Єпіфанов А. О., Мінченко М. В., Дадашев Б. А. Управління регіоном: навч. посіб. Суми: ДВНЗ «УАБС», 2008. 361 с.
7. Зінь Е. А. Регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2007. 528 с.
8. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
9. Круш П. Ф. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 320 с.
10. Кузьмін О. Є., Когут У. І., Процик І. С., Вербицька Г. Л. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011. 308 с.
11. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
12. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
13. Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. Національна економіка: навч. посіб. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011. 182 с.
14. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Аніщенко В. О. Основи екології: навч. посб. Київ: Кондор, 2009. 148 с.
2. Бутко М. П. Системний підхід і моделювання в наукових дослідженнях: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 360 с.
3. Гончаров С. М. Тлумачний словник економіста: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 268 с.
4. Економіка підприємства : навч. посіб. / уклад.: Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. – Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.
5. Зінчук Т. О., Ковальчук О. Д., Куцмус Н. М. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 512 с.

6. Огляд економіки України в 2018 році: звіт Американської торгівельної палати. URL: http://www.chamber.ua/Content/Documents/1217100985ACC_CountryProfile2018_UKR.pdf
7. Проданова Л. В. Національний економічний розвиток: Концепція, механізм, ресурсне забезпечення: монографія. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 330 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: [http // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808) (дата звернення 15.01.2019)
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Каб. Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (дата звернення 15.01.2019)
3. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 рр постанова Каб. Міністрів України № 554 від 23 серпня 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-п> (дата звернення 15.01.2019)
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 26.06. 1991 р. № 1268-XII (1268-12) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення 15.01.2019)
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Міністерство фінансів. URL: <https://www.minfin.gov.ua/України>.
7. Міністерство екології та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua/>
8. Головне державне об'єднання правової інформації Міністерства юстиції України URL: <http://www.gdo.kiev.ua/>
9. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/>
11. Урядовий кур'єр. URL: <http://ukurier.gov.ua/uk/>

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури

Мета: поглибити, узагальнити та систематизувати знання студентів про: міжнародний поділ праці; основні форми зовнішньоекономічних зв'язків; зовнішньоекономічний баланс України; проблеми іноземного інвестування.

Основні поняття теми: зовнішньоекономічні зв'язки, міжнародний територіальний поділ праці, загальний ТПП, частковий ТПП, одиничний міжнародний ТПП, транснаціональні компанії, багатонаціональні корпорації, економічна, міжнародна торгівля, іноземні інвестиції, експортний потенціал, зовнішньоекономічні зв'язки, міжнародний територіальний поділ праці, загальний ТПП, частковий ТПП, одиничний міжнародний ТПП, транснаціональні компанії, багатонаціональні корпорації, економічна інтеграція, міжнародна торгівля, іноземні інвестиції, експортний потенціал.

План

- 12.1. Основні пріоритети та причини розвитку зовнішньо-економічних зв'язків країни.
- 12.2. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування міждержавних економічних зв'язків.
- 12.3. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України: сутність та принципи формування.

12.4. Основні форми економічного співробітництва країн світу.

Рекомендована література

Основна

1. Гордієнко О. В., Кулініч О.І., Петренко Ю.В. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2011. 291 с.
2. Гринів Л. С., Кічурак М. В. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2008. 464 с.
3. Гронтовська Г. Е. Міжнародна економіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 384 с.
4. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 202 с.
5. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 384с.
6. Єпіфанов А. О., Мінченко М. В., Дадашев Б. А. Управління регіоном: навч. посіб. Суми: ДВНЗ «УАБС», 2008. 361 с.
7. Зінь Е. А. Регіональна економіка: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2007. 528 с.
8. Іщук С.І. Регіональна економіка. Теорія. Методи. Практика: підручник. Київ: Знання, 2013. 447 с.
9. Круш П. Ф. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 320 с.
10. Кузьмін О. Є., Когут У. І., Процик І. С., Вербицька Г. Л. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011. 308 с.
11. Манів З. О., Луцький І. М., Манів С. З. Регіональна економіка: навч. посіб. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 562 с.
12. Спорняк С. А., Федько Я. В. Региональная экономика: курс лекций для студентов. Луганск: ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2013. 295 с.
13. Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Камінська Т. М. Національна економіка: навч. посіб. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011. 182 с.
14. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка. Практикум: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 423с.

Допоміжна

1. Аніщенко В. О. Основи екології: навч. посб. Київ: Кондор, 2009. 148 с.
2. Бутко М. П. Системний підхід і моделювання в наукових дослідженнях: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 360 с.
3. Економіка підприємства : навч. посіб. / уклад.: Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. – Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.
4. Огляд економіки України в 2018 році: звіт Американської торгівельної палати. URL: http://www.chamber.ua/Content/Documents/1217100985ACC_CountryProfile2018_UKR.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: [http // zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15/ed20150808) (дата звернення 15.01.2019)
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р.: постанова Каб. Міністрів України № 385 від 6 серпня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> (дата звернення 15.01.2019)
3. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 рр постанова Каб. Міністрів України № 554 від 23 серпня 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-п> (дата звернення 15.01.2019)
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 26.06. 1991 р. № 1268-ХІІ (1268-12) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення 15.01.2019)

5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Міністерство фінансів. URL: <https://www.minfin.gov.ua/України>.
7. Міністерство екології та природних ресурсів України URL: <http://www.menr.gov.ua/>
8. Головне державне об'єднання правової інформації Міністерства юстиції України URL: <http://www.gdo.kiev.ua/>
9. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/>
11. Урядовий кур'єр. URL: <http://ukurier.gov.ua/uk/>

ЗМІСТОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ*/

Назва тем та план семінарських занять	Кількість годин
<p>Тема 1-2. Предмет, метод і завдання дисципліни «Регіональна економіка. Розміщення продуктивних сил». Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економічних регіонів. Сталий розвиток продуктивних сил України.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний етап становлення та розвитку регіональної економіки. Сутність регіональної економіки. Завдання та дослідження регіональної економіки. 2. Закономірності розміщення продуктивних сил. 3. Принципи розміщення продуктивних сил регіону. 4. Основні фактори і критерії, що впливають на розміщення продуктивних сил. 5. Сталий розвиток суспільства, його екологічна, економічна та соціальна складові. Стратегія сталого розвитку України. 	2
<p>Тема 3. Економічне районування і територіальна організація господарства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність економічного району та об'єктивний характер його формування. 2. Основні районоутворюючі фактори. 3. Принципи і критерії виділення великих економічних районів. 4. Ієрархія економічних районів, їх основні типи. 5. Практичне значення економічного районування. 	2
<p>Тема 4. Регіони у системі територіального поділу праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття регіону як економічної категорії. 2. Регіональний поділ праці. 3. Сутність економічного аналізу регіону. 	2
<p>Тема 5-6. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце і значення регіональної економічної політики. 2. Основні принципи державної регіональної політики. 3. Сутність механізму реалізації регіональної економічної політики держави. 4. Економічна складова державної регіональної політики. 5. Основні проблеми бюджетного регулювання розвитку регіонів. 	2
Назва тем та план семінарських занять	Кількість годин
<p>Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та структура народного господарства України. 2. Структура господарського комплексу України. 	2

3. Промисловість України і форми її територіальної організації. 4. Основні проблеми розвитку та розміщення народного господарства України.	
Тема 8. Природний та ресурсно-трудовий потенціал економіки України. 1. Сутність природно-ресурсного потенціалу та його структура. 2. Кількісна і якісна оцінка природних ресурсів та природних умов. 3. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів. 4. Ресурсозбереження — головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу. 5. Аналіз та структура трудових ресурсів.	2
Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. 1. Сутність та структура міжгалузевих комплексів, особливості їх формування. 2. Сутність, роль і місце в господарстві України: <ul style="list-style-type: none"> • паливно-енергетичного комплексу, • гірничо-металургійного комплексу, • машинобудівного комплексу, • хімічного комплексу, • лісовиробничого комплексу, • будівельного комплексу, • продовольчого комплексів, • галузей виробництва непродовольчих товарів комплексу, • транспортного комплексу, • комплексу соціальної інфраструктури. 	2
Тема 10-11. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем. Економіка регіонів України, стан та перспективи її розвитку. 1. Економіка України як єдиний народногосподарський комплекс. 2. Структура економіки: сутність та поняття. 3. Регіональні особливості галузевої структури економіки. 4. Реструктуризація регіональної економіки в умовах ринку. 5. Економічна характеристика регіонів України. 6. Предметна економіка регіонів України.	2
Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури. 1. Основні пріоритети та причини розвитку зовнішньо-економічних зв'язків країни. 2. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування міждержавних економічних зв'язків. 3. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України: сутність та принципи формування. 4. Основні форми економічного співробітництва країн світу.	2
Разом	18

*/ Примітка: під час підготовки до семінарських занять необхідно використовувати конспект лекцій та рекомендовану літературу, що вказана до лекційних занять.

ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття можуть проводитися в різних інноваційних формах, а саме: круглого столу, міні-конференції, дискусії, дебатів, ділової або рольової гри тощо.

Курсанти можуть й самі запропонувати форму проведення семінарського заняття, однак заздалегідь обговоривши цю форму з ведучим викладачем.

Тема, цілі, актуальність та питання для обговорення *круглого столу* оголошуються заздалегідь. Під час зустрічі зі складу групи курсантів обирається ведучий. Викладач тільки може допомагати або направляти дискусійні обговорення питань упродовж часу засідання. Наприкінці круглого столу відбувається відпрацювання висновків засідання (резолуція круглого столу).

Для проведення *міні-конференції* курсанти діляться на дві групи. Перша група готує заздалегідь доповіді за питаннями теми, а друга група виступає в якості опонентів. Опоненти аналізують виступи доповідачів і задають їм питання. Наприкінці міні-конференції представники від першої та другої групи разом з викладачем роблять висновки (резолуція міні-конференції).

Для проведення *дискусій, дебатів* курсанти діляться на дві групи, що протистоять одна з одною. Кожна з груп приводить доводи у підтвердження своєї точки зору і спростовує доводи другої групи. Попередньо необхідно вивчити список літератури за темою, що буде обговорюватися, вміти аргументувати свої доводи, посилаючись на фактологічний матеріал, точки зору вчених, громадських діячів. Важливо пам'ятати, що всі учасники мають розуміти сенс слів, зміст понять та категорій тощо.

Проведення *ділової гри* передбачає знання курсантами назви гри, її цілі та умов, правил проведення. Між учасниками розподіляються ролі, ставляться завдання, обіграється задана ситуація.

Наприкінці проведення круглого столу, міні-конференції, дискусії, дебатів, ділової гри викладач оцінює роботу кожного курсанта, виходячи з його рівня підготовленості, і виставляючи відповідні бали.

ЗМІСТОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ*/

Назва тем практичних занять	Кількість годин
<p>Тема 3 - 4. Економічне районування і територіальна організація господарства. Регіони у системі територіального поділу праці.</p> <p>1. Практичне завдання: робота в малих групах «Проаналізувати і порівняти поняття «економічний район» та «економічний регіон».</p> <p>2. Виконати наступні завдання:</p> <p><i>Завдання 1: За картами навчального атласу України:</i></p> <p>а) визначити основні галузі спеціалізації господарства економічного району; б) визначити та пояснити головні чинники господарської спеціалізації окремих економічних районів; в) виділити найбільші промислові вузли та центри господарської спеціалізації економічних районів; г) на підставі одержаного матеріалу скласти таблицю.</p>	2
Назва тем практичних занять	Кількість годин

<p><i>Методичні рекомендації.</i> Для цього необхідно скористатися географічним атласом. Визначивши межі досліджуваного регіону, треба виявити найважливіші галузі, що мають місце у даному районі. Слід уважно роздивитися умовні позначення у легенді атласу. Знаючи фактори розміщення певних галузей пояснити їх причетність до конкретних галузей у районі.</p> <p><i>Завдання 2.</i> На підставі аналізу техніко-економічних особливостей показати ступінь впливу різних факторів на розміщення галузей промисловості.</p> <p><i>Методичні рекомендації.</i> Для цього доцільно застосувати такі позначення: +++ вирішальний вплив; ++ сильний вплив; + незначний вплив; - відсутність впливу.</p> <p>Результати показати в таблиці.</p> <p>Ступінь впливу сировинних, паливно-енергетичних і трудових ресурсів і районів споживання на розміщення промисловості</p> <table border="1" data-bbox="225 683 1284 797"> <thead> <tr> <th>Галузі промисловості</th> <th>Сировинні ресурси</th> <th>Паливно-енергетичні</th> <th>Трудові ресурси</th> <th>Райони Споживання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	Галузі промисловості	Сировинні ресурси	Паливно-енергетичні	Трудові ресурси	Райони Споживання						
Галузі промисловості	Сировинні ресурси	Паливно-енергетичні	Трудові ресурси	Райони Споживання							
<p>Тема 5-6. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики.</p> <p>Виконати наступні завдання:</p> <p><i>Завдання 1.</i> На контурній карті зобразити територіально-адміністративний устрій України із зазначенням макрогосподарських одиниць та міст загальнодержавного значення.</p> <p><i>Методичні рекомендації.</i> Треба взяти контурну карту України зобразити на ній великі економічні райони, в тому числі м. Київ.</p> <p><i>Завдання 2.</i> Розкрити зміст регіональної економічної політики та її особливості.</p> <p><i>Методичні рекомендації.</i> Щоб виконати це завдання треба ретельно опрацювати вказану літературу. Звернути особливу увагу на поняття «депресивні території» та «території пріоритетного розвитку». Пов'язати з історією формування і господарського освоєння окремих територій України.</p> <p><i>Завдання 2.</i> Визначити об'єкти, суб'єкти та завдання державної регіональної політики у економічній, соціальній, екологічній, демографічній сферах.</p> <p><i>Методичні рекомендації.</i> Для цього варто згадати категорії «об'єкт», «суб'єкт», «сфера господарства», «регіональна політика». Наголосити на взаємозалежності даних категорій. Доцільно ознайомитися та законспектувати основні положення проекту Закону України «Про адміністративно-територіальний устрій».</p>	2										
<p>Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.</p> <p><i>Завдання 1.</i> Побудувати схему «Галузева структура господарства».</p> <p><i>Методичні рекомендації.</i> Для цього необхідно скористатися «Статистичним щорічником України» (або вартість основних засобів по галузях, або вартість виробленої продукції, або зайнятість населення за галузями виробництва). Показник України взяти за 100% і поррахувати питому вагу інших галузей. На основі отриманих результатів побудувати секторну діаграму.</p> <p>Тестування з питань лекцій за темами 1-7.</p>	2										
<p align="center">Назва тем практичних занять</p>	<p align="center">Кількість годин</p>										

<p>Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.</p> <p>Завдання 1. Дати економічну характеристику галузі господарства. <i>Методичні рекомендації.</i> Виконується письмово, в зошитах. Вибір галузі довільний, характеристику здійснювати за такою схемою:</p> <p>1) Визначити місце та ролі галузі в структурі промисловості та в цілому господарського комплексу (За якими показниками можна відобразити місце галузі в структурі промисловості?).</p> <p>2) Далі необхідно проаналізувати її компонентну структуру.</p> <p>3) Потім слід визначити техніко-економічні особливості галузі та основні фактори її розміщення. (Як класифікувати галузі за техніко-економічною особливістю? Які основні фактори розміщення галузей?).</p> <p>4) Характеристика сировинної, паливної та енергетичної бази галузі.</p> <p>5) Далі необхідно проаналізувати загальний стан розвитку галузі (це вимагає аналіз динаміки та структури виробництва та визначення загального рівня розвитку галузі в регіоні).</p> <p>6) Характеристика розміщення галузі. (це передбачає: а) здійснення АТД виробництва продукції досліджуваної галузі; б) виділення основних форм просторового зосередження промисловості виробництва (центрів, вузлів); в) аналіз ефективності розміщення галузі); г) визначенням проблем та перспектив розвитку.</p>	2
<p>Тема 10-11. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем. Економіка регіонів України, стан та перспективи її розвитку.</p> <p>Завдання 1. Використовуючи довідкову інформацію на контурну карту України масштабними структурними значками нанести найбільші промислові вузли економічних районів.</p> <p><i>Методичні рекомендації.</i> У центрі значка вписати індекс функціональної особливості вузла та ступінь його зрілості. Функціональну особливість вузла відображає його виробничий профіль. За виробничим профілем усі вузли поділяються на три групи: а) видобувні: 1 – вугільні, 2 – нафтогазові, 3 – руд чорних металів, 4 – руд кольорових металів, 5 – гірничо-хімічної сировини, 6 – будівельної сировини; б) вузли обробної промисловості: 1 – металургійні, 2 – машинобудівні, 3 – хімічні, 4 – нафтохімічні, 5 – металургійно-хімічні, 6 – текстильні, 7 – металургійно-машинобудівні, 8 – харчової промисловості, 10 – інші; в) вузли змішаного типу (видобувної та обробної промисловості): 1 – вугільно-енергетичні, 2 – вугільно-металургійні, 3 – вугільно-хімічні, 4 – 59 вугільно-металургійно-машинобудівні, 5 – гірничо-хімічні, 6 – лісопромислові, 7 – інші (перелік може бути продовженим).</p> <p>Тестування з питань лекцій за темами 8-12.</p>	2
<p>Разом</p>	<p>10</p>

*/ Примітка: під час підготовки до практичних занять необхідно використовувати конспект лекцій та рекомендовану літературу, що вказана до лекційних занять.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу.

Види самостійної роботи для курсантів:

1. Читання відповідних розділів у підручниках і посібниках, професійно орієнтоване читання наукових, науково-методичних статей.

2. Складання списку статей фахового спрямування з певної теми і анотування кількох, що найбільше сподобались. При цьому курсанти слухають і доповнюють свої списки. Викладач нагадує, що анотація є дуже стислим викладом змісту статті. У структурі анотації такі елементи, як тема статті і перелік питань, порушених у ній, без розкриття їх змісту.

3. Рецензування наукових, науково-методичних статей за схемою:

- Назва статті, автор, де вміщено статтю.
- Тема статті, чому вона є актуальною.
- Основні положення статті.
- Висновки, яких дійшов автор статті.
- Де може бути використаний методичний матеріал.

4. Визначення цілей, завдань і змісту певної теми (розділу). При виконанні подібних завдань курсанти користуються матеріалом лекції, підручником, дібраною методичною літературою.

5. Підготовка курсантами коротких повідомлень методичного характеру. Досвід показує, що курсантам бракує вміння стисло, послідовно, логічно викладати власні думки. Саме з цієї причини вони стикаються із значними труднощами під час складання заліків та іспитів.

Для виконання завдань самостійної роботи курсантам необхідно обрати форму її виконання самостійно або за допомогою ведучого викладача з нижчезазначених питань, що вказані до відповідної теми навчального курсу. Питання також можуть бути запропоновані самими курсантами, але також з обов'язковим узгодженням з ведучим викладачем. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту (презентації, програми, плану рольової, ділової гри, еколого-правового театру тощо).

Назва теми	Кількість годин
<p>Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни «Регіональна економіка. Розміщення продуктивних сил»</p> <p>1. Зміст теорії найменших витрат А. Вебера.</p> <p>2. Визначте відмінності між економічними законами і закономірностями.</p> <p>3. Поясніть сутність регіональної економічної інтеграції. Поясніть, у чому полягає сутність і складність завдання щодо вирівнювання рівнів економічного і соціального розвитку регіонів.</p>	2

Назва теми	Кількість годин
<p>Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економічних регіонів. Сталій розвиток продуктивних сил України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія сталого розвитку продуктивних сил. 2. Забезпечення економічної безпеки держави в контексті проблем розміщення і розвитку продуктивних сил. 	2
<p>Тема 3. Економічне районування і територіальна організація господарства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні районоутворюючі фактори і поясніть їх вплив на процес районоутворення. 2. Яка форма територіальної організації народного господарства виконує функцію ядра економічного району? 3. Розкрийте сутність основних принципів економічного районування. Визначте типи економічних районів і принципові відмінності між ними. 	2
<p>Тема 4. Регіони у системі територіального поділу праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст поняття регіону, як економічної категорії. 2. Мета і заходи для відпрацювання регіональної стратегії розвитку. 3. Сутність, етапи розробки ефективного ТПП. 	2
<p>Тема 5-6. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аспекти охоплює регіональна політика держави? У чому полягає раціональна регіональна соціально-економічна політика держави? 2. Назвати об'єкти, суб'єкти та мету регіональної політики держави у економічній, соціальній, екологічній та виробничій сферах. 3. Основні складові механізму державної регіональної політики України. 4. Основні проблеми бюджетного регулювання розвитку регіонів країни. 	6
<p>Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте склад виробничої та невиробничої сфер. Які особливості співвідношення виробничої і невиробничої сфери в Україні? 2. Яке значення промисловості України? 3. Поділ промисловості України за характером виробництва і предметів праці. Основні галузі промисловості України. 4. Міжгалузеві комплекси промисловості України. 5. Основні напрями дальшого розвитку народного господарства України? 	4
<p>Тема 8. Природний та ресурсно-трудова потенціал економіки України.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мінеральні ресурси України, їх структуру та особливості розміщення. 2. Сутність та структура земельного фонду України. Сформулюйте проблеми раціонального використання земельних ресурсів. 3. Водні ресурси України, особливості їх формування і розміщення. Назвіть проблеми та шляхи їх раціонального використання. 4. Лісові ресурси України, їх народногосподарське значення і основні шляхи раціонального використання. 	6

Назва теми	Кількість годин
5. Рекреаційні ресурси України, їх структуру та особливості розміщення. Обґрунтуйте проблеми і шляхи їх раціонального використання. 6. Визначте сутність та основні напрями ресурсозбереження. В чому полягають особливості формування вторинного ресурсного потенціалу?	
Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення. 1. Назвати та надати характеристику основним типам міжгалузевих комплексів. 2. Поділ міжгалузевих комплексів залежно від просторових масштабів. 3. Основні підходи до виділення міжгалузевих комплексів.	4
Тема 10-11. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем. Економіка регіонів України, стан та перспективи її розвитку. 1. Що являє собою єдиний народногосподарський комплекс (ЄНГК)? 2. Надати визначення поняттю народногосподарський комплекс (НГК). 3. Охарактеризуйте поняття «економічний простір» та визначте його характеристики і параметри. 4. Характеристика сфер, що відносяться до компонентів ЄНГК? 5. Склад матеріального виробництва. 6. Склад виробництва послуг.	6
Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури. 1. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування міждержавних економічних зв'язків. 2. Сутність механізму зовнішньоекономічної діяльності та основні його принципи. 3. Загальні обсяги експорту й імпорту України, товарна структура. 4. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами СНД. 5. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами «Великої сімки». 6. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Європи. 7. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Азії. 8. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Америки. 9. Визначте основні проблеми і перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.	6
Разом	46

Під час переставлення результатів виконання самостійної роботи курсанти можуть використовувати аудіовізуальні пристрої, зокрема, відеофільми, комп'ютерні тестові програми, інтерактивні засоби навчання (слайди, відео-проектори, інтерактивні дошки тощо).

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5-10 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку, а саме:

1. Регіональна економіка як складова економічної науки.
2. Наукові основи розвитку і розміщення продуктивних сил України.

3. Забезпечення економічної безпеки держави в контексті проблем розміщення і розвитку продуктивних сил.
4. Фактори розміщення продуктивних сил та їх реалізація в практичній діяльності.
5. Економічне районування та територіальна організація господарства.
6. Сучасні процеси регіоналізації й глобалізації та їх вплив на економіку України.
7. Чинники, що впливають на регіональний розвиток.
8. Науково-технічний прогрес і виробничий потенціал національної економіки.
9. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.
10. Основні тенденції розвитку продуктивних сил в сучасній світовій економіці.
11. Механізм реалізації регіональної економічної політики.
12. Проблеми розвитку депресивних регіонів України.
13. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.
14. Фінансове забезпечення розвитку регіонів України.
15. Природний та трудовий потенціал України.
16. Демографічна ситуація на Україні, регіональні проблеми зайнятості.
17. Розвиток і розміщення вугільної промисловості України і перевезення вугілля по залізницях.
18. Розвиток і розміщення металургійної промисловості України і перевезення сировини, палива і металу по залізницях.
19. Розвиток і розміщення хімічної промисловості України і перевезення сировини і готової продукції по залізницях.
20. Розвиток і розміщення електроенергетики України і перевезення палива по залізницях.
21. Розвиток і розміщення галузей машинобудівного комплексу України і перевезення продукції по залізницях.
22. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку.
23. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.
24. Економічний простір системи продуктивних сил України, його складові і тенденції розвитку.
25. Безпека розвитку продуктивних сил України та її регіонів.
26. Основні тенденції зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
27. Інтеграційні процеси України: пріоритети та перспективи.

ПЕРЕЛІК ОЦІНЮЮЧИХ ЗАСОБІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка знань, вмінь та навичок з навчальної дисципліни «Основи екології» може проводитися у різні способи (Табл. 1). Головне ці способи повинні бути узгоджені з думкою курсантів та сприймалися ними як

необхідна певна складова не тільки як «оцінка», але й для можливості викладача за результатами оцінки виконати певні корегування у навчальній програмі, змісту певних завдань щодо самостійно, індивідуальної науково-дослідної роботи, складання тестів тощо.

Правила проведення круглих столів, міні-конференцій, дискусій та дебатів

Тема, цілі, актуальність та питання для обговорення *круглого столу* оголошуються заздалегідь. Під час зустрічі зі складу групи курсантів (студентів) обирається ведучий. Викладач тільки може допомагати або направляти дискусійні обговорення питань упродовж часу засідання. Наприкінці круглого столу відбувається відпрацювання висновків засідання (резолуція круглого столу).

Таблиця 1

Види способів оцінки знань курсантів, їх характеристика та засобів

№ з/п	Назва засобу оцінки	Стисла характеристика засобу оцінки	Вид або форма засобу оцінки
2	Тестування	Система завдань, що дозволяє автоматизувати процедуру виміру рівня знань та вмінь курсантів (студентів), оперативно отримати об'єктивну картину успішності одночасно всієї групи осіб, які навчаються	Комплект тестових завдань
3	Контрольна робота	Засіб контролю засвоєння тем (розділів) дисципліни, сприяє більш глибокому осмисленню теоретичних положень, сприяє виробленню навичок аналізу юридичної практики і роботи з нормативно-правовими актами	Перелік тем контрольних робіт; комплект карток з контрольними питаннями з певної теми (розділу)
4	Залік	Засіб підсумкового контролю засвоєння матеріалів всіх розділів дисципліни, який організовується викладачем у вигляді співбесіди викладача і курсанта (студента)	Перелік питань до заліку

Для проведення *міні-конференції* курсанти діляться на дві групи. Перша група готує заздалегідь доповіді за питаннями теми, а друга група виступає в якості опонентів. Опоненти аналізують виступи доповідачів і задають їм питання. Наприкінці міні-конференції представники від першої та другої групи разом з викладачем роблять висновки (резолуція міні-конференції).

Для проведення *дискусій, дебатів* курсанти діляться на дві групи, що протистоять одна з одною. Кожна з груп приводить доводи у підтвердження своєї точки зору і спростовує доводи другої групи. Попередньо необхідно вивчити список літератури за темою, що буде обговорюватися, вміти аргументувати свої доводи, посилаючись на фактологічний матеріал, точки

зору вчених, громадських діячів. Важливо пам'ятати, що всі учасники мають розуміти сенс слів, зміст понять та категорій тощо.

Проведення *ділової гри* передбачає знання курсантами назви гри, її цілі та умов, правил проведення. Між учасниками розподіляються ролі, ставляться завдання, обіграється задана ситуація.

Наприкінці проведення круглого столу, міні-конференції, дискусії, дебатів, ділової гри викладач оцінює роботу кожного курсанта, виходячи з його рівня підготовленості, і виставляючи відповідні бали.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Сучасний етап становлення та розвитку регіональної економіки.
2. Сутність регіональної економіки. Завдання та дослідження регіональної економіки.
3. Закономірності розміщення продуктивних сил.
4. Принципи розміщення продуктивних сил регіону.
5. Основні фактори і критерії, що впливають на розміщення продуктивних сил.
6. Сталий розвиток суспільства, його екологічна, економічна та соціальна складові. Стратегія сталого розвитку України.
7. Сутність економічного району та об'єктивний характер його формування.
8. Основні районоутворюючі фактори.
9. Принципи і критерії виділення великих економічних районів.
10. Ієрархія економічних районів, їх основні типи.
11. Практичне значення економічного районування.
12. Поняття регіону як економічної категорії.
13. Регіональний поділ праці.
14. Сутність економічного аналізу регіону.
15. Місце і значення регіональної економічної політики.
16. Основні принципи державної регіональної політики.
17. Сутність механізму реалізації регіональної економічної політики держави.
18. Економічна складова державної регіональної політики.
19. Основні проблеми бюджетного регулювання розвитку регіонів.
20. Сутність та структура народного господарства України.
21. Структура господарського комплексу України.
22. Промисловість України і форми її територіальної організації.
23. Основні проблеми розвитку та розміщення народного господарства України.
24. Сутність природно-ресурсного потенціалу та його структура
25. Кількісна і якісна оцінка природних ресурсів та природних умов
26. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів
27. Ресурсозбереження — головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу

28. Аналіз та структура трудових ресурсів.
29. Сутність та структура міжгалузевих комплексів, особливості їх формування.
30. Сутність, роль і місце в господарстві України: паливно-енергетичного, гірничо-металургійного, машинобудівного, хімічного, лісовиробничого, будівельного, продовольчого комплексів, галузей виробництва непродовольчих товарів, транспортного комплексу, комплексу соціальної інфраструктури.
31. Економіка України як єдиний народногосподарський комплекс.
32. Структура економіки: сутність та поняття.
33. Регіональні особливості галузевої структури економіки.
34. Реструктуризація регіональної економіки в умовах ринку.
35. Економічна характеристика регіонів України.
36. Предметна економіка регіонів України.
37. Основні пріоритети та причини розвитку зовнішньоекономічних зв'язків країни.
38. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування міждержавних економічних зв'язків.
39. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України: сутність та принципи формування.
40. Основні форми економічного співробітництва країн світу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ

Дані критерії призначені для використання при оцінці знань курсантів (студентів) на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи та індивідуальних науково-дослідних завдань, поточного та рубіжного контролю.

Поточний контроль складається із контролю активності здобувачів вищої освіти; усного та письмового опитування.

Контроль активності курсантів (студентів) передбачає:

- а) письмовий контроль (за рішення практичних завдань) – 0 - 3 бали;
- б) усна відповідь з питань семінарів – 0 - 4 бали;
- в) бліцопитування – 0-1 бал;
- г) змістовні доповнення під час обговорення питань семінарів – 1-2 бали;
- д) підготовка та презентація реферату – 2 - 3 бали;
- є) складання комплексного кросворду – 1 - 3 бали;
- з) складання тематичних тестів – 2 - 4 бали;
- ж) виконання індивідуального дослідного завдання - 2-5 балів.

Прим: пункти д) - з) - на вибір студента.

Здобувач вищої освіти додатково отримує 5 балів у разі виконання всіх наступних умов: 75 % відвідування занять; відсутності незадовільних оцінок за усні відповіді; наявності хоча б однієї усної відповіді, оціненої позитивно.

Письмовий контроль для отримання заліку здійснюється шляхом виконання тестових завдань. За результатами виконання тестового завдання

здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 40 балів. У разі використання недозволених джерел і підказок здобувач вищої освіти отримує 0 балів.

Критерії оцінювання доводяться до здобувачів вищої освіти перед складанням заліку.

Запам'ятайте: якщо з поважних причин здобувач вищої освіти протягом семестру не набрав 60 балів із 100:

– з поважних причин – він має право звернутись до викладача і виконати відповідні контрольні завдання протягом семестру, але не пізніше, ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії, та у разі їх виконання буде допущений до складання екзамену (заліку);

– без поважних причин – він не допускається до складання заліку.

Порядок складання визначає викладач.

Підсумковий контроль: здійснюється у формі заліку

Схема нарахування балів та критерії оцінювання знань

Аудиторна робота, поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Залік	
60 балів												40 балів	100 балів

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного перескладання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЕТИКО-ДИСЦИПЛІНАРНА ПОЛІТИКА ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ З КУРСУ «РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА. РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ»

Відвідування занять. Курсанти повинні відвідувати всі аудиторні заняття і позааудиторні заняття з самостійної роботи, відповідно до розкладу. Позааудиторні заняття з самостійної роботи, якщо не заплановані у розкладі, мають консультативний характер і відвідуються у випадку, якщо курсант (студент) має питання до викладача, для здачі завдань для самостійної роботи і матеріалу пропущених занять. В окремих випадках даний вид занять є обов'язковим для відвідування на вимогу викладача.

Робота курсанта в аудиторії. Під час аудиторних занять курсант повинен приймати участь у всіх формах роботи, які проводяться (усні відповіді, письмові роботи, обговорення, дискусія, дебати, робота в групах, виконання проекту тощо).

Пропуски занять. Можливі пропуск занять з поважних причин. Причини, які вважаються поважними: несення служби (для курсантів), хвороба, участь в загально академічних, місцевих, обласних спортивних змаганнях, наукових конференціях, конкурсах, олімпіадах різного рівня тощо.

Курсанти, які з поважних причин пропустили заняття, мають право здати викладачу матеріал з пропущеної теми, а також відповідну самостійну роботу без зниження оцінки. Ті, хто пропустили заняття, без поважної причини отримують за зданий матеріал оцінку зі зниженням на 25 %. У випадку, коли курсант без поважних причин пропустив більше 3-х занять, викладач пише доповідну записку на ім'я начальника факультету. У випадку невідвідування більше 50 % занять без поважних причин, курсант (студент) повинен пройти дисципліну повторно.

Запізнення на заняття категорично забороняються. У випадку запізнення до 10 хвилин курсант може бути допущений до заняття з дозволу викладача. У випадку запізнення більше ніж на 10 хвилин курсант (студент) не допускається до заняття й заняття вважається пропущеним без поважної причини.

Академічна чесність. Курсанту забороняється під час виконання аудиторних і самостійних завдань:

- списування, використання шпаргалок та інших незаконних способів отримання інформації з метою допомоги собі та будь-кому іншому;
- плагіат, тобто крадіжку й видачу за власні результати будь-чиїх ідей або висновків, представлення відповідної роботи (проекту, презентації, реферату, есе та ін.);
- інші форми недостойної академічної поведінки.

У випадку порушення вище перелічених правил академічної чесності викладач не приймає завдання до перевірки і не виставляє оцінку по темі.

Десять безплатних он-лайн ресурсів для перевірки матеріалів на плагіат:

1. <http://www.plagtracker.com/>
2. <http://www.scanmyessay.com/>
3. <http://www.plagscan.com/seesources/analyse.php>
4. <http://plagiarismdetector.net/>
5. <http://sourceforge.net/projects/antiplagiarismc/>
6. <http://www.duplichecker.com/>
7. <http://www.paperrater.com/>
8. <http://plagiarisma.net/>
9. <http://www.plagiarismchecker.com/help-teachers.php>
10. <http://www.plagium.com/>

